

JAVISKO

Ročník 48
Cena 2,50 €
2/2016

časopis pre amatérské divadlo a umelecký prednes

Téma čísla

Digitalizácia a divadlo
Súťažná sezóna

2. svetovej vojny, „prvosienky“ hrali o dnes veľmi aktuálnej téme – inakosti, násilnom a nezmyslenom rozdeľovaní priateľov a rodín. Námetom inscenácie bola známa kniha J. Boyna *Chlapec v pásikovanom pyžame*. Predstavenia mali veľký úspech aj vďaka tomu, že inscenácia využíva neverbálne prostriedky, divadelný znak či náznak. Mnoho ľudí odchádzalo so slzami v očiach a dojatí boli nielen diváci, ale aj naše účinkujúce dievčatá.

Svetový festival detského divadla začal svoju históriu v Lingene v Nemecku v roku 1990

s cieľom zhromaždiť mladých ľudí z celého sveta, aby sa podelili o svoje príbehy a kultúru prostredníctvom divadla. Už na prvom ročníku sa v Lingene stretlo 20 krajín. Od tých čias sa festival koná každé dva roky a do Lingenu sa vracia každý štvrtý rok. V roku 2018 to bude 15. ročník a verím, že slovenskému súboru sa opäť podarí účinkovať na tomto významnom stretnutí detského divadla.

ALEXANDRA ŠTEFKOVÁ

Foto autorka

Neprofesionálne bábkové divadlo ako rodinné striebro

Prehliadka Loutkářská Chrudim je pre slovenského návštevníka či návštevníčku jedno nekončiacie sa prekvapenie. Na týždeň trvajúcim podujatí je každý deň naplnený workshopmi a veľkým množstvom predstavení. Tie sú rozdelené na kategórie. Okrem hlavného programu, ktorý tvoria súťažné inscenácie, sú to predstavenia inšpiratívneho a sprievodného programu – dôkladne vybraná tvorba profesionálnych i nezávislých českých divadiel. Účastníci sa mohli prihlásiť do niektorého z pätnástich seminárov s rozmanitým zameraním. Do nevelkého mesta v Pardubickom kraji kvôli bábkovému divadlu pricestovalo štyristo ľudí z celej republiky. Často celé rodiny, pretože podujatie je výrazne „babyfriendly“. Ľudia, ktorí na festivale vyrastali, sem dnes prichádzajú so svojimi deťmi. A tak sa dedí vzťah k bábkovému divadlu a starostlivosť o rodinné striebro. Aj na pozadí toho, že na Slovensku osobitná prehliadka neprofesionálneho bábkového divadla neexistuje, je Loutkářská Chrudim pre našinca ťažko predstaviteľným podujatím.

Šesťdesiaty piaty ročník prehliadky (2016) sa konal prvý júlový týždeň. Jeho epicentrom bolo Divadlo Karla Pippicha, no súťažné i nesúťažné predstavenia uvádzali v ďalších dvoch budovách v meste i v stane postavenom za divadlom.

Festival otvorila inscenácia, na ktorej sa podieľalo sedem bábkarských súborov z východných Čiech. Na základe iniciatívy Hany Voříškové vznikol plastický a divadelne zaujímavý obraz života Jána Amosa Komenského *Putování s Janem Amosem*. Projekt výnimočný nielen svojou formou – spojením viacerých súborov i prístupov k bábkovému divadlu – , ale aj obsahom – nepatetickým a komplexným spracovaním života zásadnej postavy európskych dejín.

Medzi štrnástimi súťažnými inscenáciami boli práce zo základných umeleckých škôl i inscenácie súborov, ktoré tvoria už desaťročia. Medzi tie najzaujímavejšie patrila rozprávka *Sedm jednou ranou* súboru *Akafuňky z Prahy*. Zaujímavá bola nielen dynamikou, výborným vodením maňušiek a vtipným spracovaním rozprávky O statočnom krajčírovi, ale aj nedivadelnými presahmi. Inscenáciu naštudovali deti dlhoročného organizátora a neodmysliteľného aktéra tohto podujatia Ludka Richtera. Ako neznalá týchto pomerov som sa ich opýtala, kde sa tak dobre naučili vodiť maňušky. Niekoľko desiatok diskutujúcich (na každovečernú rozpravu o predstaveniach daného dňa ich chodilo vždy minimálne šesťdesiat) sa z mojej otázky úprimne rozosmialo. Členovia tohto súboru chodili so svojimi rodičmi na Loutkářskou Chrudim tridsať rokov, posledných desať aj so svojím manželom a manželkou, s ktorými inscenáciu naštudovali. Na tomto ročníku sa zúčastnili so svojimi malými deťmi. Jeden z celotýždenných seminárov bol určený rodičom s deťmi do ôsmich rokov. Výchova ďalšej generácie neprofesionálnych bábkarov tak nenásilne pokračuje. Myšlienku o bábkarstve ako rodinnom striebre podporuje aj fakt, že *Akafuňky* nebol jediný súbor zložený z rodinných príslušníkov.

Cenu a postup na celoštátnu medzidruhovou prehliadku amatérského divadla Jiráskův Hronov získali tri inscenácie. Každá z nich bola iná, každá predstavuje iný prístup k možnostiam bábkového divadla a spracúva inú tému.

Súbor *Rámus a Krték z Plzně* v inscenácii *Antikrys* spracoval motívy z novely Viktora Dyka *Krysař*. Autorka textu a režisérka Zdenka Vašíčková však našla veľmi trefné paralely so súčasným politickým životom. Inscenácia zobrazuje predvolebné obdobie v malej obci a ľudí, ktorí sa

navzájom z rôznych dôvodov (nevera, dedičstvo, politická oponencia) nenávidia. A to až tak, že si u Krysiara, ktorý už vyviedol z mesta krysy, objednajú, aby zlikvidoval aj nevyhovujúcich ľudí. Vo výsledku si objednali likvidáciu seba navzájom. V meste tak ostávajú len tri deti a ich skrotená krysa. Ako bábky slúžili hračky predstavujúce obyvateľov mesta a krysy znázornili ponožkami natiahnutými na rukách. Inscenácia je mimoriadne aktuálnou spoločensko-kritickou adaptáciou známej predlohy.

Medzi zaujímavé inscenácie nepochybne patrila *Kdes holubičko lítala?* súboru JAKKdo pri ZUŠ F. A. Šporka v Jaroměři. Mladé herečky sa spolu s vedúcou súboru Jarkou Holasovou venovali stále fascinujúcej a udivujúcej téme čarodejníc – žien, ktoré sa pod vplyvom mučenia priznali k tomu, že škodili iným ľuďom. Obviňovali ich za slabú dojivosť kráv, za obdobie sucha, za to, že niekoho pomocou bylín vyliečili, aj za to, že nevyliečili, pripisovali im nadprirodzené schopnosti aj pomer s diablom. Je to mimoriadne zaujímavá téma – z historického a etnologického hľadiska i z hľadiska rodových štúdií (feminizmu). Autorky pracovali s rôznymi zdrojmi, spracovali ľudové riekanky a porekadlá aj faktografiu. Príbeh poňali ako proces, retrospektívne sa dozvedáme o dievčati, ktorého matka zomrela pri pôrode, otec je neznámy a jej výchovy sa ujme bylinkárka. Už od svojho narodenia malo tak dievčatko predpoklady na to, aby na ňu societa, v ktorej žila, ukázala prstom. Inscenácia pracuje s prostriedkami bábkového divadla a mohla by sa prezentovať aj medzi divadlami poézie.

Z úplne inej oblasti bola inscenácia súboru *Vozichet z Jablonca nad Nisou V jednom*

Vozichet, Jablonec nad Nisou – V jednom lese, v jednom domku

lese, v jednom domku. Rudolf Hancvencl veľmi odvážne prepracoval tradičné rozprávky o Budulínčekovi, Smolíčkovi pacholíčkovi, Červenej čiapočke a Perníkovej chalúpke. O jeho prístupe napovedá aj podtitul inscenácie „Pásmo klasických pohádek pro potencionální rodiče a jejich eventuální děti“. Vo svojom poňatí neváhal použiť sarkazmus a zájsť až do morbidnosti, keď napríklad mama posielala Červenú čiapočku za babičkou najmä preto, aby ju mohol v prázdnom dome bez dieťaťa navštíviť jej milenec – poľovník. Oneman show čerpá z Hancvenclovej bezprostrednosti bez potreby štylizovania. Jednoduché a na možnosti animácie skromné totemové bábky na drôte vodi s vtípom a prirodzeným talentom.

Bábkové divadlo je svetom fascinujúcich možností. Môžem len odporúčať ísť si to overiť na Loutkářskou Chrudim 2017.

LENKA DZADÍKOVÁ
Foto Lucie Dvořáková

Divadla DNO Hradec Králové – Putování s Janem Amosem, časť Schola ludus v Šarišském Potoku